Brinkroute

lengte route **44 kilometer (of tweemaal 22 kilometer)**
startpunt **parkeerplaats tegenover camping De Norgerberg aan de Langeloërweg**

De Brinkroute loopt door alle esdorpen van de gemeente Noordenveld. Een brink- of esdorp bestaat uit vijf onderdelen. Dat zijn de brink met de huizen, de es met de akkers, de heide met de struiken, de beek met de weilanden en het bos met de bomen. Het is aardig om te kijken of deze vijf onderdelen nog aanwezig zijn bij de dorpen op de route.
Al spoedig zal dan blijken dat de brinkdorpen mooi bewaard zijn gebleven. Daarom hebben ze een belangrijke, cultuurhistorische waarde. Maar weinig dorpen in Nederland hebben de tand des tijds zo goed doorstaan.

Het startpunt van de route is de parkeerplaats tegenover camping De Norgerberg aan de Langeloërweg te Norg.
Andere startpunten: Roden, nummer 20 van de route (parkeerplaats), Amerika, nummer 15 van de route (Ronostrand).

Hapje en drankje: in vrijwel elk dorp te verkrijgen.

Wandelen combineren met fietsen
Aan de fietstocht zijn gemakkelijk wandelingen te koppelen, maar worden niet apart beschreven. Ze staan wel in de tekst aangeduid als 'afstapmomenten': dat zijn korte, leuke ommetjes om te variëren op het fietsen. Op de topografische kaart zijn ze aangegeven met een groene kleur. Verdwalen is vrijwel onmogelijk.

De uitstapjes zijn te allen tijde te maken; ook bijvoorbeeld na veel regen. Ze gaan over fietspaden, over schelpenpaden en over openbare wegen. Er is rekening gehouden met de verkeersveiligheid.
Het startpunt kan op ieder willekeurig punt van de route liggen. Iedereen komt altijd weer bij het beginpunt terecht. Onderweg zijn bankjes en horecagelegenheden.
Ze zijn in de tekst en op de kaarten aangegeven.

Infopanelen
Onderweg staan veel informatieborden. De inhoud hiervan is niet in deze routegids opgenomen. Ze bieden extra informatie.

Overige routes
Er zijn negen routes door het Noordenveld: 5 fietsroutes, 3 wandelroutes en 1 roeiroute. Informatie hierover is te verkrijgen bij de verschillende recreatiebedrijven.

Routebeschrijving

01
Rijd - vanaf de parkeerplaats tegenover Camping de Norgerberg in Norg aan de Langeloërweg - linksaf, richting Norg. Neem de eerste weg links (Dennenlaan). Neem dan opnieuw de eerste weg links (Boslaan).

02
Ga op de T-splitsing rechtsaf (sla linksaf voor Camping de Langeloërduinen).

Aan de rand van het dorp staat op de houtwallen salomonszegel. Een fraaie plant: de bladen staan twee aan twee en de stengel buigt sierlijk door. Lokaal staat zij bekend onder de naam 'mot met biggen'. Vrij vertaald betekent dat 'zeug met biggetjes'. De stengel herinnert aan het moedervarken en de bloemen aan de biggen. Deze bosplant groeit alleen in humusrijke, oude grond. Ook de dikke eiken geven aan dat dit pad al lange tijd bestaat. Bovendien wijst de naam op een ver verleden: Kerkpad. Bewoners van Langelo liepen over dit pad naar de kerk van Norg.

03
Rijd op de kruising bij de begraafplaats rechtdoor. Ga aan het einde van het Kerkpad, bij de T-splitsing, linksaf en meteen weer rechts (Achter de Kerk). Rijd de eerste straat links en meteen weer rechts (Schoolstraat). Rijd dan de eerste straat links (Steeg).

Dit gedeelte van Norg is eeuwenoud. De boerderijen zijn gebouwd rond 1800. Daarvoor stonden op dezelfde plaats ook al hoeves van kleine boeren. Hun akkers lagen op de aangrenzende es.

Ze hielden enkele koeien voor de melk en verbouwden aardappelen, groente en fruit in hun moestuin, de hof. De opbrengst was voor eigen gebruik.

04
Neem de eerste weg links (Esweg). Sla aan het einde van de Esweg, bij de Y-splitsing rechtsaf (Pompstraat). Neem de eerste weg rechts, het fietspad op (Peesterstraat).

Links is één van de zeven brinken te zien, die Norg rijk is. Tot het begin van deze eeuw werd hier vier maal per jaar een veemarkt gehouden. Deze markt beleefde zijn hoogtepunt rond de helft van de negentiende eeuw. Duizenden dieren kregen hier een andere eigenaar. In de hoogtijdagen gingen er 6000 paarden, 1000 koeien en 2000 schapen van de hand. De Norger 'paardenmarkten' zijn lange tijd van grote betekenis geweest.

05
Rijd bij Bonhagen over de weg rechtsaf, het fietspad op (schelpenpad), het bos in.

De eikenlanen en zandwegen (driften) rond het dorp zijn eertijds aangelegd en worden nog altijd onderhouden door de boermarke. Zo'n marke is een gemeenschap van boeren die gezamenlijke bezittingen hebben. Zij gebruikten of verkochten de laanbomen wanneer ze kaprijp waren.

06
Sla aan het einde van het schelpenpad linksaf, de asfaltweg op. Sla bij de voorrangsweg rechtsaf, het fietspad op. Houd in Peest links aan, het dorp in, richting Donderen.

Het dorp is vrijwel niet veranderd in de loop van de tijd. Daarom geeft het een goede indruk van vroegere dagen. Op de weg van Norg naar Peest liggen links van de weg de akkers, ook wel de es genoemd.

07
Sla bij de eerste weg rechtsaf (Brinkweg).

Een brink is een belangrijk onderdeel van een esdorp. Elk esdorp heeft één of meer brinken. Vaak lag daar ook een poel, zodat het vee kon drinken.

08
Sla op de T-splitsing linksaf, daarna meteen rechtsaf, richting Zuidvelde (Zuidveldigerweg). Bij kruising rechtdoor. De weg gaat over in de Peesterweg. Na het bord 'Zuidvelde' staan links van de weg drie huizen, waarna een grote akker volgt. Vlak voor de eerstvolgende huizen loopt links een zandpad. Ga links de zandweg op (Reeweg).

Dit is de Reeweg met links de es en rechts de rand van het dorp Zuidvelde. Een reeweg is het pad waarlangs een dode naar het kerkhof werd gebracht. In dit geval voerde de weg van het buurtschap Zuidvelde naar de kerk en het kerkhof in Norg. Het onderhoud van deze weg kwam in het verleden voor rekening van het Bisdom van Utrecht en dus niet voor de boermarke.

09
Het zandpad gaat over in asfalt. Houd links aan. Het pad komt uit recht tegenover de schuur van Natuurmonumenten. Het loont de moeite om de schuur binnen te gaan.

De panelen in de schuur geven informatie over de omgeving: het esdorpenlandschap, het Norgerholt en het Tonckensbos. De foto's zijn illustratief. De schuur ruikt nog naar vroeger. De vloer is gemaakt van leem. Veel oude boerderijen hebben nog zo'n vloer.

10
Ga vanuit de informatieschuur linksaf het fietspad op.

Zuidvelde heeft tot op de dag van vandaag het oorspronkelijke karakter van een esdorp weten te behouden. Op de brink lopen nog schapen en de boerderijen liggen er omheen met de schuurdeuren, de baander, aan de kant van de brink.
In dit dorp staat een overoude boerderij. Het is een van de best bewaarde voorbeelden van Drentse bouwkunst. De boerderij ligt aan de Asserstraat nummer 78. Het pand staat bekend als Zuidvelde 27. Dat komt omdat de huisnummers zijn veranderd. Het oudste deel van de boerderij stamt uit 1570.

11
Ga bij het eerste zandpad (schelpenpad) linksaf, houd daarna bij paddenstoel 21605/001 links het schelpenpad aan, richting Veenhuizen.

Aan de rechterkant ligt een mooie poel. Een houtwal verbindt het water met de rest van het bos. In deze omgeving voelt de kamsalamander zich thuis.
Het is hier vochtig, groen en dicht begroeid. De terreineigenaar, Natuurmonumenten, laat het dode hout liggen. Een groot aantal paddenstoelen trekt hiervan profijt. In ieder seizoen is er in het Tonckensbos genoeg te zien.

12
Ga aan het einde van het schelpenpad, rechtsaf, richting Westervelde. Rijd in Westervelde de Hoofdweg op, dus rechtdoor. Sla bij de eerste verharde weg linksaf (Steeg). Ga op de T-splitsing linksaf (Schoolstraat). Deze straat gaat over in Westeind en verandert later van naam (Oldehofweg).

Een diepe, rechte sloot die de weg snijdt, duikt zo maar op uit het niets. Vroeger diende deze waterloop ter ontwatering van het Zwarte Water, een ven met hoogveen. Het Zwarte Water is nu een overstort voor het riool.

13
Sla op de kruising met het fietspad linksaf richting Een (ANWB wegwijzer 69937). Ga over de stuw linksaf, direct de eerste weg rechts richting Een (Veenhuizerweg). Ga op de rotonde rechtdoor richting Roden (Hoofdstraat). Volg de Hoofdstraat door het dorp Een.

13 A
Keuze voor kortere route. Sla bij de rotonde rechtsaf richting Norg. Rijd over de brug (Groote Diep) en sla linksaf de Noordstukken op. Ga in Langelo verder met nummer 26 van de route.

14
Ga buiten de bebouwde kom bij ANWB wegwijzer 68282 linksaf het verharde fietspad op, richting Zevenhuizen.

Het fietspad is aangelegd op de oude schapendrift van Een. De herder of scheper liep hier langs om de schapen naar de schaapskooi van Een te brengen of op te halen. Alle schapen uit een dorp vormden samen één kudde.
De scheper mocht van elke tien schapen die hij hoedde voor een boer, één dag meeëten.
Tijdens de ontginningen stond hier een huttenkolonie. Dit pionieren vergeleken de grondwerkers met het wilde westen. Oudere Drenten die afgelegen woonden, zeggen nog schertsend dat zij op de prairies van Drenthe zijn geboren. Vandaar ook de naam Amerika. Nu liggen hier vakantieparken: Buitengoed Drentse Vennen en Recreatie Centrum Ronostrand.

15
Sla aan het einde van het fietspad rechtsaf. Bij de T-splitsing weer rechtsaf. Neem vervolgens de eerste weg rechts en rijd de slagboom voorbij, langs Camping Ronostrand; sla rechtsaf en vervolg de weg Amerika. Ga de tweede onverharde weg rechts op, een schelpenpad (ANWB wegwijzer 68278). Ga aan het einde van het schelpenpad rechtsaf bij ANWB paddenstoel 68280 (Meeuwenweg).
Ga bij de T-splitsing, linksaf, richting Roden (Hoofdweg).

Informatiebord en waterpomp midden in Steenbergen.

Houtwallen.
Rond Steenbergen liggen nog veel houtwallen of de restanten ervan. De wallen zijn opgeworpen met de grond die ervoor ligt. Zo ontstond naast de wal een greppel. De beplante verhogingen werden aangelegd als vee- en windkering ter bescherming van de gewassen. Het hout erop diende als geriefhout. Tegenwoordig hebben de houtwallen vooral ecologische en landschappelijke betekenis.
Ze zijn van belang voor planten en dieren.

16
Sla buiten Steenbergen het eerste fietspad linksaf, richting hunebed (ANWB paddenstoel 68273).

17
Houd bij ANWB paddenstoel 68270 rechts aan (Zuiderdrift).
Sla aan het einde van de weg linksaf (Esweg). Ga bij het eerste zandpad, een schelpenpad, rechtsaf.

Hier ligt het groepsonderkomen De Zwerfsteen. Het centrum is destijds gebouwd als kamp voor werkloze jongeren. Daarna was het in gebruik als jeugd-herberg. Tegenwoordig dient het als accommodatie voor kleine en grote groepen.

18
Sla aan het einde van het schelpenpad rechtsaf (Hullenweg).
Groepsverblijf De Hullen ligt hier links van de weg. Ga vlak na de Stinsenweg aan de linkerkant linksaf het eerste fietspad op.

Roden is van oorsprong een esdorp, gelegen op een rug van dekzand. Deze oude woonplaats wordt al in 1139 vermeld als 'Rothen'. De naam Roden, die hiervan is afgeleid, heeft vermoedelijk te maken met het rooien van bomen.

19
Sla bij de eerste weg rechtsaf (Borglaan). Daarna de eerste weg rechtsaf (Ceintuurbaan Zuid). Rijd bij de T-splitsing links het fietspad op (Norgerweg). Steek bij het einde van het fietspad de weg over en rijd verder.

20
Sla rechtsaf (Brink) de parkeerplaats op. Stal hier de fietsen en loop langs de Winsinghof het voetpad op richting Havezate. Volg achter het gebouw het voetpad naar rechts. Bekijk en bezoek deze Havezate. Loop daarna terug naar de fietsen en vervolg de route langs de kerk

De oude Havezate van Mensinge is nu een mooi museum. De inrichting van het woonhuis is authentiek en verkeert in goede staat. Het geheel geeft daarom een goed beeld van het leven op een Drentse havezate. 'Havezate' staat voor 'hofstede'. De geschiedenis van dit landgoed gaat terug tot in de veertiende eeuw. In de loop van de tijd is het verschillende malen verkocht. Tot 1985 was het in particuliere handen. Onder druk van de publieke opinie kocht de gemeente Noordenveld Mensinge aan en stelde het open voor bezoekers.

21
Ga bij de eerste straat rechtsaf, richting Lieveren (Mensingheweg). Sla vervolgens de eerste weg linksaf (Spijkerzoom).

22
Neem het eerste fietspad rechts, langs de NAM-locatie en de golfbaan. Houd bij het einde van het fietspad links aan. Ga op de volgende T-splitsing rechtsaf, het bruggetje over (Weehorsterweg).

23
Ga bij de T-splitsing aan het einde van de Weehorsterweg, rechtsaf, richting Lieveren (Scharenhulsedijk). Volg het eerste fietspad linksaf, richting Altena (ANWB wegwijzer 67594). Steek de klinkerweg over, richting Bunne, Norg. Aan het einde van het fietspad, rechtsaf, richting Lieveren (Palderseweg).

24
Neem de eerste weg rechts (Achter de Hor). Sla aan het einde van de weg linksaf (Noordveldweg). Volg de route door het dorp Lieveren (Centrum) richting Langelo / Norg. Blijf de klinkerweg vervolgen tot in het dorp Langelo (ongeveer drie kilometer).

Lieveren is een oud esdorp. Aan de noordkant liggen nog bossen die in het beekdal groeiden. De boomgroepen hier zijn een restant van de oerbossen.
De es van het dorp ligt aan de zuidkant. Er lagen ook akkers aan de andere kant van het Oostervoortsche diep. Deze zijn nu nog te herkennen aan de bomen en andere lijnen in het landschap.

De namen van deze oude dorpen gaan terug op de bossen die ooit in Drenthe hebben gestaan. Plaatsnamen die eindigen op loo of lo, wijzen op een open plek in het bos. Roden staat voor gerooid woud. Holt in het Norgerholt betekent bos op de hogere gronden. Wold of wolde herinnert aan 'wouden' op lagere gronden, zoals Roderwolde.

25

Brinkroute

Verklaring symbolen

07 Routepunt

4 route

Meer routes door het Noordeinde

Brinkroute

lengte route 31 kilometer

startpunt parkeerplaats tegenover camping

De Norgerbergaan de Langeloërweg

Camping Dorado

Crossen
WATERSPORTCENTRUM
LEEKSTERMEER